

1. LES MACROMAGNITUDS I ANÀLISI REGIONAL

1.1. INTRODUCCIÓ

A diferència d'anys anteriors aquest apartat s'inicia amb dades relatives al panorama internacional en què es presenta un resum breu dels informes internacionals principals de primavera de l'OMC, FMI, OCDE i OIT. A continuació es presenten les principals macromagnituds per a la zona euro i per als països que representen els principals mercats emissors de turisme cap a les Balears (Alemanya, Regne Unit i Espanya) a partir de l'informe de primavera de la Comissió Europea, i se segueix amb una anàlisi breu de la situació per la qual travessa l'economia espanyola a partir del Programa d'estabilitat del Regne d'Espanya 2012-2015 presentat pel Ministeri d'Economia aquesta primavera. La resta d'apartats, referits a l'anàlisi econòmica regional de les Illes Balears, segueixen les mateixes pautes metodològiques dels anys anteriors pel que fa referència a l'anàlisi de l'oferta productiva, l'anàlisi de la demanda regional, la inversió estrangera, els preus, l'evolució de la renda real per càpita, l'estalvi, la inversió i la capacitat de finançament regional, i, finalment, la distribució funcional de la renda.

1.2. EL PANORAMA INTERNACIONAL

L'evolució del comerç mundial està fortament condicionada pel pes predominant que en la seva estructura té Europa, ja que en el total de les exportacions i importacions mundials de mercaderies de l'any 2011, Europa representa a l'entorn del 37% del total mundial, més del doble del pes que representa Amèrica del Nord i set punts per sobre d'Àsia, la segona regió mundial en importància dins el comerç mundial de mercaderies, i amb relació a les exportacions i importacions mundials de serveis comercials, Europa representa més del 42% del total mundial, més del triple que Amèrica del Nord i més de 20 punts per sobre d'Àsia, la segona potència mundial en el comerç de serveis comercials ([vegeu el quadre I-1](#)).

Així, segons l'informe de primavera de l'Organització Mundial de Comerç (OMC), el comerç mundial va créixer a una taxa del 5% el 2011, 8,8 punts per

sota de la taxa de 2010. Aquesta forta desacceleració encara s'accentuarà més enguany, en què es preveu només un creixement del 3,7%. Aquest afebliment en el creixement del comerç mundial es deu en gran part a la caiguda del creixement a la zona euro motivada per les polítiques de fort ajust fiscal, que han comportat que la zona euro hagi entrat de nou en taxes negatives de creixement al darrer trimestre de 2011 i nul·les al primer trimestre de 2012. En contraposició, les exportacions asiàtiques continuen mostrant una forta expansió amb taxes de creixement superiors al 16% per l'Índia i del 9,3% per la Xina ([vegeu el gràfic I-1](#)).

Aquest menor creixement de les exportacions mundials de mercaderies és reflex d'una menor demanda mundial de béns i serveis, resultat d'un alentiment del creixement mundial del PIB, ja que de créixer un 3,8% el 2010, ha passat a créixer un 2,4% el 2011 i a un 2,1% el 2012, amb probabilitats certes que aquestes previsions puguin ser pitjors si es dona una major contracció en el creixement de la zona euro, que pugui motivar una crisi financera internacional, o que puguin continuar les tensions en el preu del petroli o que es deteriorin encara més els riscos geopolítics en l'àmbit internacional. Així, les taxes de creixement de 2011 i 2012 es continuen situant per sota de la mitjana del 3,2% corresponent als darrers vint anys anteriors a la crisi financera de 2008. Un cop més són les economies asiàtiques les que presenten les majors taxes de creixement, entre les quals destaca la Xina amb un creixement del 9,2% el 2011.

Amb relació als tipus de canvi internacionals, cal destacar que malgrat la crisi del deute de la zona euro, aquesta moneda es va revaloritzar un 5% respecte del dòlar, la qual cosa va permetre que les exportacions mundials dels Estats Units hagin pujat un 7,2% el 2011, mentre que les de la Unió Europea només ho han fet en un 5,2%.

L'FMI, en les seves previsions de primavera presentades a l'abril de 2012, ha millorat, per als anys 2012 i 2013, les seves pròpies previsions fetes a principi d'any fins al 3,5% i 4,1% respectivament, amb un augment d'un parell de dècimes. Aquesta petita alça en les previsions del creixement econòmic mundial es fonamenta sobre els senyals més positius de l'economia dels Estats

Units i de les economies emergents. En canvi, les previsions per a Europa, i més concretament per a la zona euro, són encara negatives i preveuen una recessió del 0,3% el 2012 i d'un lleuger repunt per al 2013 que no arribarà a l'1% (0,9%, una dècima per sota de l'estimació feta per la Comissió Europea).

Aquests pitjors registres de la UE respecte dels Estats Units i de les economies emergents han propiciat que l'FMI alerti que s'evitin mesures excessivament contractives que puguin comprometre la feble i fràgil recuperació¹.

L'informe també destaca els diferents ritmes de sortida de la crisi econòmica internacional, per a l'horitzó 2007-2017, en els països avançats, i els agrupa en cinc categories atenent a la seva capacitat de recuperar per primera vegada el nivell de PIB que havien assolit l'any previ a la crisi.

En primer lloc es troben els països que no han patit cap contracció del seu PIB des de l'any 2007, entre els quals hi destaquen pel seu dinamisme Israel, Austràlia i Corea del Sud. En segon lloc s'agrupen els països amb una recuperació ràpida a partir de l'any 2009: Singapur, Taiwan, Hong Kong, Suïssa i el Canadà. En tercer lloc hi ha els països amb una recuperació discreta a partir de les caigudes del seu PIB al llarg del bienni 2009-2010: Eslovàquia, Malta, Àustria, Alemanya, Bèlgica, Noruega, Suècia, els Estats Units, Nova Zelanda i França. En quart lloc hi ha els països amb una recuperació lenta a partir de 2013: República Txeca, Finlàndia i el Japó; a partir de 2014: Luxemburg, Xipre, Holanda i el Regne Unit; i a partir de 2015: Islàndia, Dinamarca i Estònia. Finalment hi ha els països amb una recuperació molt lenta: Irlanda a partir de 2016; Espanya, Eslovènia i Portugal a partir de 2017; i més enllà de les previsions de 2017 Itàlia i Grècia. Per tant, en el cas d'Espanya es pot parlar d'una dècada perduda en termes de PIB, però en termes d'ocupació l'informe de l'FMI no preveu nivells d'ocupació superiors als de 2007 fins al 2022 o 2023 en el millor dels casos, és a dir, estaríem parlant, en termes d'ocupació, d'una dècada i mitja perduda.

1

En aquesta mateixa línia el CESE en el seu Dictamen sobre "Presupuesto 2014-2020" aprovat el 30 de maig de 2012 ha reiterat que la manera de sortir de la crisi es centrar-se en el creixement i l'ocupació.

L'Informe de primavera de l'OCDE també preveu un creixement positiu per al bienni 2012-2013 dins l'àrea de l'OCDE del 1,6% i 2,2% respectivament, clarament per sobre de les esperades per la zona euro (-0,1% i 0,9%). És per aquesta raó que l'OCDE es mostra favorable a un pacte de creixement per a Europa i critica les polítiques de consolidació fiscal excessiva aplicades dins l'àrea euro. Igualment defensa l'emissió d'eurobons i anima el BCE a mantenir el programa de compra de deute públic en els mercats secundaris. L'única nota positiva que destaca sobre la zona euro és la que fa referència a la millora del seu saldo per compte corrent, ja que al llarg del trienni 2011-2013 ho farà en un punt percentual de PIB, i se situarà el 2013 en un saldo positiu de l'1,5% del seu PIB, mentre que el Japó el reduirà en 0,2 punts i els Estats Units en 1,2 punts.

Les tendències mundials de l'ocupació 2012 de l'OIT expressa igualment la preocupació per l'alentiment del creixement mundial i els seus efectes negatius sobre l'ocupació i l'atur i alerta que el món es troba amb el desafiament d'haver de fer front a la creació de més de 600 milions d'ocupacions en el proper decenni si no vol veure's implicat en una espiral cada vegada més degradada de les condicions de treball en l'àmbit mundial. Així, entre els 900 milions de treballadors pobres en el món, n'hi havia 456 milions que vivien en situació de pobresa extrema el 2011, amb uns ingressos inferiors al llindar dels 1,25 dòlars dels Estats Units per dia. En aquest sentit l'OIT estima que fa falta una inversió mundial equivalent als 1,2 bilions de dòlars per estimular el creixement, i considera que en èpoques de demanda feble, infrautilització massiva dels equips productius i taxes d'atur elevades, seria recomanable ampliar el paper dels governs via l'increment de la despesa pública, ja que en aquestes situacions, els multiplicadors de pressupost equilibrat, és a dir, amb creixements de la despesa pública (via inversions) ajustats als creixements de la renda, poden ser de gran magnitud.

1.3. LA UNIÓ EUROPEA

Si deixam les previsions per països de l'FMI i ens centram en les previsions de primavera que ha fet la Unió Europea per a la zona euro, s'estima que, després de créixer un 1,5% el 2011, ara es troba en el seu conjunt en una recessió lleu

amb una caiguda del PIB per a enguany del 0,3%, mentre que les previsions estableixen una recuperació lenta a partir de la segona meitat d'aquest any 2012, que permeten visualitzar una recuperació feble per al conjunt de l'any que ve amb una estimació positiva de l'1%, en tot cas, registres inferiors als esperats per als Estats Units (2%) i per al Japó (1,9%), els quals han aplicat polítiques econòmiques més expansives que la UE.

Per altra part, s'espera que diversos factors segueixin pesant sobre la recuperació precària, entre d'altres, les fortes polítiques de consolidació fiscal i els esforços necessaris de la banca per millorar els balanços de situació, que mantindran ajustades les condicions de crèdit, i que afectaran el consum de les famílies, el consum públic i la inversió. Així, el consum privat passarà de créixer un 0,2% el 2011 a caure un 0,6% el 2012, ja que, entre d'altres raons, l'atur es mantindrà en taxes superiors al 10% (10,2% el 2011 i 11% el 2012), es perdrà ocupació (d'una taxa encara positiva del 0,1% el 2011 es passarà a una pèrdua d'ocupació del -0,5% el 2012) i la inflació es mantindrà per sobre del creixement salarial amb taxes del 2,7% el 2011 i del 2,4% el 2012. Igualment, les dures polítiques de consolidació fiscal retallaran el consum públic en un 0,1% el 2011 i un 0,8% el 2012, mentre que la inversió en equips, per manca de demanda, es contraurà (del 4,3% el 2011 al -1,4% el 2012). L'única contribució positiva al creixement econòmic només podrà venir del creixement de les exportacions netes fora de l'àrea euro i de la reducció de les importacions, que permetin millorar el saldo per operacions corrents, que sí que es preveu que pugui millorar en passar del 0,1% del PIB de superàvit el 2011 a un superàvit del 0,6% el 2012 ([vegeu el quadre I-2](#)).

En contrapartida a les polítiques de consolidació fiscal les necessitats de finançament del sector públic passaran del -4,1% el 2011 al -3,2% el 2012, per situar-se ja per sota del 3% de dèficit públic el 2013 amb un -2,9%. En canvi l'endeutament públic continuarà augmentant i passarà del 88% el 2011 a un 92,6% el 2013.

Amb relació als principals mercats emissors de turisme cap a les Illes Balears (Alemanya, el Regne Unit i Espanya) les previsions de primavera de la UE ens permeten fer un breu resum de la seva evolució econòmica.

D'acord amb els indicadors macroeconòmics principals de l'evolució de la situació econòmica internacional elaborats per la Comissió Europea, començarem primer per fer l'anàlisi en relació amb els indicadors relatius al PIB i a la demanda interna: consum i inversió. Seguidament, s'analitza el comportament del sector exterior: saldo de la balança per a operacions corrents amb la resta del món. A continuació, s'incideix en els dos indicadors de mercat de treball: ocupats i aturats. Finalment, es comenten els tres indicadors principals de convergència i polítiques d'estabilitat, que són els preus, la necessitat de finançament de les administracions públiques (-) (dèficit públic) o capacitat (+) (superàvit fiscal) i el deute públic com a percentatge del PIB.

El creixement del PIB d'Alemanya ha estat del 3% el 2011 per caure al 0,7% el 2012 i recuperar-se de nou a l'1,7% el 2013. El Regne Unit també presenta registres positius els tres anys: 0,7%, 0,5% i 1,7%. En el cas d'Espanya, només és positiva la dada de 2011 amb un creixement del 0,7% i negativa per al bienni 2012-2013 del -1,8% i -0,3%.

El creixement del consum privat per a Alemanya al llarg del trienni 2011-2013 supera la mitjana de la zona euro i és positiu per als tres anys i superior a l'1% excepte per al 2012 (0,9%). Les previsions al Regne Unit només són negatives per al 2011 (-1,2%) per retornar a taxes positives i creixents al llarg del bienni 2012-2013 (0,3% i 1% respectivament). Les pitjors previsions són per a Espanya, amb registres negatius els tres anys amb una caiguda màxima el 2012 del 2,2%.

La inversió en capital fix en béns d'equip també mostra resultats millors per a Alemanya on tots els anys puntua clarament per sobre de la mitjana de la zona euro, amb una taxa màxima del 7,6% el 2011, caiguda al 2,7% el 2012 i recuperació de nou al 7,2% el 2013. El Regne Unit presenta taxa negativa el 2011 i nul·la el 2012, per assolir de nou registres positius significatius del 5% el 2013, mentre que en el cas d'Espanya les taxes de creixement són inferiors a la mitjana de la zona euro al llarg del trienni, amb una caiguda significativa el 2012 del 6,1%.

La balança per a operacions corrents presenta un superàvit notable al llarg de tot el trienni en el cas d'Alemanya amb taxes no inferiors al 4,5%, que permeten consolidar també el superàvit per al conjunt de la zona euro. En el cas del Regne Unit, no registra cap superàvit al llarg d'aquest trienni 2011-2013 amb taxes negatives entre el 1% i el 2%, mentre que Espanya mostra una correcció molt significativa del dèficit per a operacions corrents, ja que des de l'inici de la crisi el 2007 ha recuperat 9 punts de PIB de dèficit per operacions corrents fins a situar-se en una taxa negativa de l'1% el 2013, igual que la del Regne Unit. Només Grècia, dins l'àrea euro, ha fet un ajust més important que el d'Espanya en reduir en 15 punts de PIB el dèficit per operacions corrents per al mateix període 2007-2013.

En relació amb l'ocupació Alemanya manté taxes positives a l'entorn de l'1% el bienni 2011-2012 i del 0,4% per al 2013. El Regne Unit també presenta taxes positives a l'entorn del 0,5% els tres anys, mentre que Espanya no mostra recuperació de l'ocupació en cap dels tres anys. Destaca la caiguda de 2012 amb una taxa del -3,7%.

Pel que fa a la taxa mitjana d'atur, Alemanya no arriba en cap cas al 6%. El Regne Unit present taxes a l'entorn del 10% els tres anys i Espanya presenta les taxes d'atur més altes de tota la UE amb una previsió de superar el 25% el 2013.

La variació anual de la inflació a la zona euro presenta una tendència a caure a taxes a l'entorn del 2% per a tots els països de la UE. Aquest també és el perfil per a Alemanya, que el 2013 se situa ja en un 1,8%. El Regne Unit passa d'una inflació del 4,5% el 2011 a una taxa del 2% el 2013 i Espanya, passa del 3,1% a l'1,1% per als mateixos anys, i se situarà el 2013 amb un diferencial negatiu respecte de la zona euro de 0,7 punts.

La crisi econòmica ha comportat un esclat generalitzat de dèficits públics creixents provocats per les polítiques fiscals expansives d'estímul a la demanda aplicades el 2009 al començament de la crisi i pels efectes que, al llarg del 2010 i 2011, aquesta ha tingut en la davallada dels ingressos fiscals i l'augment de les despeses socials, per la qual cosa s'han hagut d'augmentar

les necessitats de finançament de les administracions públiques i s'han acabat per arbitrar polítiques de consolidació fiscal a partir del segon semestre de 2010. En el cas d'Alemanya, el dèficit públic ja aconsegueix l'objectiu d'estabilitat pressupostària de no sobrepassar el -3% al llarg de tot el trienni 2011-2013, i se situa aquest darrer any en un -0,7%. Ni el Regne Unit ni Espanya compliran aquest objectiu d'estabilitat durant el trienni 2011-2013. Es preveu que Espanya acabi el 2012 amb un dèficit del -6,4% i del -6,3% el 2013, mentre que aquests valors per al Regne Unit serien del -6,7% i -6,5%, respectivament. En el cas d'Espanya, cal destacar que segons l'OCDE, és l'economia de l'àrea de l'OCDE que al llarg del trienni 2011-2013 farà el major esforç d'ajust pressupostari, amb una reducció del dèficit públic de set punts de PIB, aproximadament sis punts en termes de retalls de la despesa pública i només un punt i escaig més en pujada d'imposts. La segueixen Portugal i Grècia que només ho faran a l'entorn de cinc punts i escaig de PIB. En qualsevol cas, són ajustos històrics no vistos des dels anys de la Gran Depressió.

En relació amb l'endeutament públic, cal referir-se a la dificultat que la crisi planteja per complir amb els criteris de Maastricht, que estableixen que no pot superar-se el 60% del PIB. Dins aquest àmbit, Alemanya no compleix el criteri al llarg del trienni 2011-2013, amb taxes del 81,2%, 82,2% i 80,7%. El Regne Unit tampoc no el compleix, amb un 85,7% el 2011, un 91,2% i un 94,6% el 2012 i 2013. Espanya presenta un deute públic inferior al d'Alemanya i el Regne Unit del 68,5% el 2011; 80,9% el 2012 i es preveu que arribi al 87% el 2013.

1.4. L'ECONOMIA ESPANYOLA²

L'economia espanyola ha acumulat desequilibris econòmics i financers significatius. Aquests desequilibris es retroalimenten entre si i es localitzen en tres àmbits: desequilibris financers, creixement negatiu i forta destrucció d'ocupació.

²

Vegeu: El programa d'estabilitat del Regne d'Espanya 2012-2015. Ministeri d'Economia, maig 2012. Sobre el resum de les principals macromagnituds referides a l'economia espanyola vegeu l'apartat 1.3.

Per una banda, existeixen desequilibris financers destacables. Al 2011 es registrà un dèficit públic del 8,5% del PIB mentre que l'objectiu era d'un 6%. El deute públic ha passat de representar el 36,3% del PIB el 2007, a situar-se en un nivell esperat del 80% del PIB el 2012. L'endeutament privat ha arribat a un nivell molt elevat, que està principalment associat al sector de la construcció, i en major mesura a l'immobiliari, i ha arribat a un endeutament extern del 165% del PIB el 2011.

D'altra banda, l'economia espanyola està mostrant una capacitat de creixement limitada. Després de la crisi de 2008, tan sols va viure una etapa de lleugera expansió breu, i va esgotar l'inici de la dèbil recuperació a mitjan de 2011. Aquesta caiguda de l'activitat s'explica per l'esgotament de l'impuls fiscal previ i per la contracció del crèdit.

Finalment, al llarg dels últims anys, l'economia espanyola ha registrat un fort procés de destrucció de llocs de treball, i ha passat d'una taxa de desocupació pròxima al 8% el 2007, a un 22,85% de la població activa a final del 2011.

Aquests desequilibris estan relacionats entre si. L'alt nivell de dèficit públic que manté un ritme de creixement elevat del deute públic minva la confiança dels inversors. No obstant això, al llarg dels últims anys s'han produït ajustos importants. S'estima que aquest any l'economia espanyola registrarà un dèficit per compte corrent de l'1,4% del PIB, fet que contrasta amb el 10% del PIB el 2007. El que és més important, es preveu assolir un superàvit per béns i serveis el 2013.

Per tant, aquesta forta correcció del dèficit corrent s'explica pel bon comportament de les exportacions de béns i serveis, que han anat guanyant quota en els mercats internacionals³. Així, des de 2008 Espanya supera en creixement de les exportacions la resta de països de la zona euro, excepte Estònia, 9,5% versus 1% de mitjana a la UEM.

Simultàniament, s'ha registrat una moderació en els preus apreciable, i al març d'enguany s'ha assolit una inflació de l'1'9%, cosa que representa un diferencial

³

Vegeu: Jorge Rodríguez-Vález: *Observatorio Económico*. BBVA Research, 10 d'abril de 2012.

a favor d'Espanya de vuit dècimes, respecte de la zona euro, la qual cosa representa un guany apreciable de competitivitat en preus.

Tot i aquestes correccions, els desequilibris de partida segueixen tenint una magnitud important, i que, a més a més, s'han agreujat per la crisi del sector financer. En conseqüència, incideixen negativament sobre les expectatives de l'economia i sobre la confiança dels inversors internacionals en l'economia espanyola, i la prima de risc del deute espanyol se situa en uns nivells que es consideren excessivament elevats.

1.5. ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS

En aquest apartat analitzam, en primer lloc, l'estructura productiva de l'oferta de les Balears per sectors econòmics i per illes a partir de les estimacions macroeconòmiques que ha fet la direcció general d'Economia del Govern de les Illes Balears per al període 2004-2011.

A continuació, i a partir de la comptabilitat regional d'Espanya elaborada per l'INE, que utilitza fonts diferents de les usades per la direcció general, es presenta l'oferta productiva de les Balears en relació amb la resta de comunitats autònomes.

1.5.1. L'ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS PER ILLES

Segons les dades de la Direcció General d'Economia, el valor afegit brut a preus corrents de l'economia de les Illes Balears l'any 2011 se situa en 22.202,2 milions d'euros. La distribució del valor afegit brut per sectors econòmics mostra una estructura productiva en què el 82,2% de l'activitat econòmica es concentra en el sector terciari, mentre que el 9,6% restant es genera a la construcció, el 6,7% a la indústria i l'energia, i el sector primari representa el 1,5% del PIB regional ([vegeu els quadres I-3 i I-4](#)).

Com a conseqüència dels efectes d'una certa recuperació de l'activitat econòmica internacional al llarg de l'any 2011, especialment a la zona euro i en

els nostres principals mercats turístics emissors de turisme cap a les Balears d'Alemanya i el Regne Unit (*vegeu l'apartat 1.3*), el creixement regional real de l'economia balear el 2011 experimenta una petita recuperació després de la caiguda de l'any passat, amb una taxa del 0,6% (-0,9% el 2010). El mateix ha passat a Espanya, amb un creixement positiu del 0,7% (-0,1% el 2010), respectivament. Com ja s'ha dit, la zona euro experimenta, ja el 2010, una recuperació de l'1,9% i per a l'any 2011 segueix amb aquesta recuperació amb un 1,5%. En termes relatius, i per al 2011, les Balears presenten una menor recuperació respecte d'Espanya en 0,1 punts i en 0,9 punts respecte de la zona euro ([vegeu el quadre I-5 i el gràfic I-2](#)).

Les estimacions sobre el creixement econòmic regional de les Balears l'any 2011 fetes pels diferents serveis d'estudis es mouen en una forquilla compresa entre el 0,3% (CRE-UIB) i l'1,8% (INE) ([vegeu el gràfic I-3](#)).

Si analitzam el creixement econòmic de les Balears al llarg del darrer trienni 2009-2011, és a dir, dins de la crisi econòmica internacional, i el comparam amb Espanya i la zona euro, resulta que les dades per a les Balears (-1% en taxa mitjana de creixement) són pitjors que les de la zona euro (-0,3%), però millors que les de l'economia espanyola (-1,03%)⁴.

Si analitzam l'evolució del creixement econòmic real per sectors econòmics, veim que al llarg del 2011 s'ha experimentat una millora de tots els sectors econòmics, bé sigui perquè s'han començat a recuperar o perquè la caiguda del seu PIB ha estat menor que la de l'any anterior. Així, el sector primari ha augmentat un 0,3% el 2011, després de dos anys de caiguda. El 2011 el sector de la indústria i l'energia presenta un decreixement de l'1,4%, amb un guany percentual d'1,4 punts en relació amb l'any passat. El sector de la construcció disminueix un 4,4%, amb un guany percentual d'1,9 punts percentuals en comparació amb l'any passat. Finalment, el sector serveis presenta un creixement respecte del 2010 de l'1,3%, amb una millora d'1,2 punts, a

4

Ja hem dit abans que les fonts estadístiques usades per la direcció general d'Economia i l'INE difereixen a l'hora de fer les estimacions sobre el creixement del PIB. Per tant, aquesta afirmació només es pot sustentar a partir de la informació de la direcció general d'Economia.

conseqüència del millor comportament del sector turístic ([vegeu el quadre I-6 i els apartats 2 al 6](#)).

Aquestes dades es poden complementar amb les que ha elaborat Hispalink, que a diferència dels altres anys, enguany han estat elaborades a partir dels quatre gran sectors d'activitat. Per a l'any 2011, els sectors de la indústria i el de la construcció presenten creixements negatius, -3,1% i -0,6%, respectivament. El sector primari presenta un creixement positiu, 0,5%. Quant al sector serveis segueix presentant un creixement positiu de l'1,3% i superior a la mitjana regional, 1,1% ([vegeu el quadre I-7](#)).

Si analitzam ara el valor afegit brut per illes, es pot comprovar que en valors absoluts i en euros constants del 2011 Mallorca assoleix un valor afegit brut (VAB) real de 14.750,3 milions d'euros. A les Pitiüses i a Menorca, ha estat de 2.355 i de 1.523,8 milions d'euros, respectivament. Quant al valor absolut en euros corrents, Mallorca arriba a un VAB de 17.579,4 milions d'euros, mentre que a les Pitiüses i a Menorca ha estat de 2.806,7 i de 1.816,1 milions d'euros, respectivament ([vegeu els quadres I-8 i I-9](#)).

L'estructura econòmica per illes identifica el pes preponderant de Mallorca entorn del 79,2%, mentre que les Pitiüses i Menorca es distribueixen el 20,8% restant (el 12,6% les Pitiüses, i el 8,2% Menorca).

La lleugera recuperació del PIB el 2011 es deixar notar a totes les illes. A les Pitiüses es dona un creixement del 2,1% amb una recuperació d'1,2 punts percentuals. Mallorca presenta un augment del 0,4% i una recuperació d'1,5 punts percentuals, i, finalment, Menorca creix un 0,2%, amb una recuperació d'1,6 punts percentuals respecte de l'any 2010.

1.5.2. L'ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS PER COMUNITATS AUTÒNOMES

Les dades de la comptabilitat regional d'Espanya, en base a l'any 2008⁵, que elabora l'INE, permeten estimar la recuperació del creixement relatiu de les Illes

⁵

La base 2008 suposa l'adaptació de la Comptabilitat Regional d'Espanya a les noves classificacions d'activitats i productes aprovats en el si de la Unió Europea. Aquest canvi normatiu es realitza de forma transversal en

Balears en comparació amb la resta de comunitats autònomes. Aquestes dades mostren que per a l'any 2011 el creixement de les Illes Balears és, després de les Canàries, el segon més alt per comunitats autònomes; així, amb un PIB d'1,8%, presenta un creixement que suposa més del doble que la mitjana espanyola, que va ser del 0,7% ([vegeu el gràfic I-4](#))⁶.

També es pot indicar que el decreixement del període 2008-2011 ha estat de -0,9%, per la qual cosa les Illes Balears presenten la novena taxa real de decreixement anual acumulatiu del període per comunitats autònomes, però és un resultat que se situa 0,12 punts per sobre de la mitjana espanyola ([vegeu el gràfic I-5](#)).

A partir de la base de dades de la comptabilitat regional de l'INE, s'analitza a continuació l'evolució comparativa regional per sectors productius de les Illes Balears en relació amb la resta de comunitats autònomes. Pel que fa a l'anàlisi sectorial, cal tenir en compte que les estimacions per a les Balears poden mostrar —pel poc pes relatiu que té l'economia sectorial balear en el conjunt espanyol— un biaix a l'alça o la baixa elevat en les estimacions que en resulten. Per això, aquestes dades s'han de prendre amb precaució i reserves, ja que difereixen respecte d'altres aportades per les pròpies conselleries del Govern o per distintes institucions d'estudis regionals.

1.5.2.1. El sector primari

Segons l'INE, el sector primari balear presenta un pes estructural en l'economia regional del 0,8%, la qual cosa representa 1,6 punts per sota del seu pes a Espanya. Exceptuant Ceuta, Melilla i les Balears són la tercera comunitat

tots els estats membres de la Unió Europea, com a conseqüència de l'aplicació del Reglament 715/2010 de la Comissió, de 10 d'agost de 2010, que modifica el Reglament (CE) 2223/96 del Consell pel qual es refereix a les adaptacions dels comptes regionals, després de la revisió de la nomenclatura d'activitats econòmiques NACE rev.2 i de la classificació estadística de productes per activitats (CPA).

6

El primer informe de l'Observatori Balears del BBVA Research de 10 de maig de 2012, justifica aquest bon resultat del creixement relatiu del PIB regional de les Illes Balears el 2011 respecte de la resta de comunitats autònomes en base a la primavera àrab que ha beneficiat especialment les Balears. Ara bé, aquest impacte positiu s'està reduint el 2012, i s'estima una caiguda del PIB per enguany del 0,4%, que es veu afectat també per la minva dels fluxos turístics nacionals i estrangers, i pels desequilibris interns de la seva economia. En tot cas, es preveu ja de nou una recuperació de l'1% per a 2013, i en conjunt per al bienni 2012-2013, amb millors resultats respecte de l'economia espanyola, amb creixements estimats del -1,3% i 0,6%.

autònoma després de Madrid i País Basc amb un menor pes sectorial del sector primari ([vegeu el quadre I-10](#) i l'apartat 2, *Sector primari*).

1.5.2.2. La indústria i l'energia

La indústria i l'energia a les Illes Balears presenten un pes estructural del 7,6%, la qual cosa representa 7,9 punts per sota del seu pes a Espanya. Exceptuant Ceuta i Melilla, les Balears són la comunitat autònoma amb un menor pes sectorial de la indústria i l'energia seguida per les Canàries ([vegeu el quadre I-11](#) i l'apartat 3, *Indústria i energia*).

1.5.2.3. La construcció

La construcció a les Illes Balears presenta un pes estructural del 10,7%, la qual cosa representa 0,2 punts per sobre del seu pes a Espanya. Exceptuant Ceuta i Melilla, les Balears, juntament amb Castella-Lleó i La Rioja, són la tercera comunitat autònoma després de Madrid, Catalunya i Navarra, amb un menor pes sectorial del sector de la construcció ([vegeu el quadre I-12](#) i l'apartat 4, *Construcció i habitatge*).

1.5.2.4. Els serveis

Els serveis a les Balears presenten un pes estructural del sector terciari i a les Balears és del 72,9%, la qual cosa representa 9,4 punts per sobre del seu pes a Espanya. Exceptuant Ceuta i Melilla, les Balears són la comunitat autònoma més terciaritzada de l'Estat, després de Madrid i les Canàries ([vegeu el quadre I-13](#) i els apartats 5 i 6, *Els serveis privats i el turisme*).

1.5.2.5. El creixement regional

Les Balears presenten un creixement monetari del 3,1%, igual que Castella-Lleó, la qual cosa representa un punt per sobre del que ha registrat l'Estat. Aquesta taxa només ha estat superada per les Canàries, Navarra i el País Basc ([vegeu el quadre I-14](#)).

1.5.2.6. El creixement diferencial sectorial

El gràfic de convergència sectorial entre les Illes Balears i Espanya mostra els decreixements diferencials sectorials, en què es veu clarament que el major creixement relatiu del PIB a preus de mercat a les Balears al llarg de l'any 2011 està motivat exclusivament pel major creixement relatiu del sector serveis, ja que la resta de sectors presenten un creixement diferencial negatiu, especialment en el cas del sector primari ([vegeu el gràfic I-6](#))⁷.

1.5.3. EL TEIXIT EMPRESARIAL BALEAR

A partir de les dades DIRCE de l'INE, es pot comprovar que l'any 2011 el nombre d'empreses a les Illes Balears ha disminuït en 2.101 (-2,3%), amb un total de 87.461 empreses. Les quatre principals branques d'activitat pel nombre d'empreses són: comerç al detall, amb 11.647 empreses i una disminució de 548 empreses (-4,5%); construcció d'edificis, amb 10.413 empreses i una disminució de 654 empreses (-5,9%); serveis de menjars i begudes, amb 8.271 empreses i una disminució de 162 empreses (-1,9%); activitats de construcció especialitzada, amb 5.248 empreses i una disminució de 281 empreses (-5,1%); i comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, excepte vehicles de motor i motocicletes, amb 4.364 empreses i una disminució de 16 empreses (-0,4%).

L'activitat que creix més són la recollida i tractament d'aigües residuals (37,5%) que passen de 8 a 11 empreses, i la que creix menys són les empreses dedicades a R+D amb una caiguda del 75% i passen de 497 a 126 ([vegeu el quadre I-15](#)).

1.6. L'ANÀLISI DE LA DEMANDA DE LES ILLES BALEARS PER COMUNITATS AUTÒNOMES

⁷

Igualment, el primer informe de l'Observatori Balears del BBVA Research alerta d'aquesta dependència excessiva del creixement regional de les Balears respecte dels serveis, ja que en termes de la contribució neta al creixement del PIB el 2011, pràcticament en la seva totalitat (2,2 punts) es deu a la contribució que hi han fet les branques de comerç a l'engròs i a la menuda, reparació de vehicles de motor, transports i hoteleria, que en el seu conjunt representen el 34,3% del PIB regional amb un creixement del 6,4%.

Les Illes Balears presenten un superàvit comercial positiu per un valor de 2.132,1 milions d'euros, la qual cosa s'explica pel superàvit comercial referit a l'estranger, que és de 351,4 milions d'euros, i pel superàvit comercial interior amb la resta de comunitats autònomes, que és de 1.780,7 milions d'euros. Aquest fet s'explica perquè en la balança comercial, s'hi inclou la de serveis, que comptabilitza el superàvit turístic balear respecte de la resta de comunitats autònomes ([vegeu el quadre I-16](#)).

Així, les Balears, gràcies al turisme, presenten el segon saldo comercial net exterior respecte de l'oferta interior (7,8%), després de Navarra (9,1%). Les altres comunitats autònomes que també presenten un saldo net exterior positiu són, per ordre d'importància, Madrid (6,50%), Catalunya (5,85%), el País Basc (5,60%), la Rioja (0,47%) i la Comunitat Valenciana (0,09%). Aquests percentatges mostren una estabilitat estructural al llarg del període 2000-2010.

Igualment, es pot observar que hi ha una gran correlació entre les comunitats autònomes que tenen un superàvit comercial important respecte de l'oferta interior i l'elevat rànquing en el seu grau de desenvolupament regional.

Aquest saldo comercial net exterior elevat comporta un percentatge més baix pel que fa als diferents components de la demanda final. Així, l'anàlisi de l'estructura de la demanda final per comunitats autònomes mostra comportaments diferents de les Illes Balears, com el fet que és la comunitat autònoma que mostra el percentatge més baix de demanda interna en relació amb l'oferta interior o renda interior bruta, amb el 90,3% (0,5 punts per sobre de Navarra). Aquest fet s'explica perquè és la comunitat autònoma que mostra una participació relativa més reduïda del consum públic, amb el 12,3%, la més baixa de l'Estat ([vegeu el quadre I-17 i l'addenda](#)).

Aquesta baixa participació relativa del sector públic balear dins la demanda interior, és a dir, la seva grandària relativa reduïda respecte de la resta de comunitats autònomes, permet explicar que les Balears se situïn, dins les desset comunitats autònomes, en dotzena posició pel que fa a la participació de les remuneracions dels assalariats públics sobre el total d'assalariats, en penúltima posició en l'estoc de capital públic sobre PIB, i en antepenúltima

posició en l'estoc de capital públic per càpita, la qual cosa, és un factor negatiu que li detreu competitivitat i productivitat global des del punt de vista de la dotació de recursos públics i d'infraestructures (*vegeu l'apartat 1.9.2*).

En el cas de les Balears, podem ampliar aquesta informació sobre el saldo net exterior comercial a partir de les dades de duanes, que donen informació desglossada per productes de les exportacions i de les importacions ([vegeu el quadre I-18 i el gràfic I-7](#))⁸.

El 2011 el dèficit millorà un 1,8% respecte de l'any anterior, i va assolir un saldo de 678,6 milions d'euros. Per productes, tots enregistraren saldos negatius, excepte el calçat, els vehicles de transport i els productes químics (principalment les essències i perfums), que registraren superàvits.

Les exportacions totals, que durant el conjunt de l'any varen ascendir a 851,2 milions d'euros, disminuïren un 2,6% respecte de l'any anterior. Malgrat això, aquest percentatge empitjorà -fins al -10,2%- amb les exportacions de les partides productives, les vendes de les quals representaren el 43,1% del total -és a dir, 367,3 milions d'euros- i varen ser el resultat del saldo entre les exportacions totals i les distorsionants (aeronaus, bucs i combustibles) i productes minerals. Per partides, es varen vendre 138,4 milions d'euros de calçat –primera partida productiva exportada-, cosa que va suposar un 14,8% més que el 2010. A continuació, els vehicles, les exportacions dels quals assoliren 56,3 milions d'euros, cosa que generà un creixement del 41% respecte de l'any anterior; i els productes químics, amb unes vendes de 30,4 milions d'euros, un 43'6% menys que el 2010.

Les importacions, que registraren 1.529,9 milions d'euros, es moderaren un 2,3%, respecte de l'any anterior, pel descens de la demanda interna. El total de les importacions corresponents a les partides distorsionants i productes minerals va ser de 1.065,4 milions d'euros, la qual cosa comporta que les

8

Aquesta informació ha tengut la col·laboració de Catalina Barceló Horrach.

importacions totals de l'economia productiva real de les Illes Balears varen ser només de 464,5 milions d'euros, amb una caiguda del 17,3%, estimació que reflecteix millor la contracció real del nostre aparell productiu donada la contracció de la demanda interna de consum i d'inversió. Les compres de material elèctric -primera partida productiva importada- arribaren als 90,7 milions d'euros, i es reduïren un 48,1% respecte de 2011. Els materials tèxtils, dels quals s'importaren 45,5 milions d'euros, i el calçat, amb unes compres que varen ascendir a 39,1 milions d'euros, varen créixer un 10,7% i un 17,3%, respectivament. Només les importacions d'aliments, amb un valor de 60,5 milions d'euros, varen créixer durant el 2011 a una taxa del 10,3%.

1.7. LA INVERSIÓ ESTRANGERA

Les dades del Registre d'Inversions Exteriors del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç permeten afirmar que la inversió bruta estrangera sense entitats de tinença de valors estrangers (ETVE) per comunitats autònomes dona per a les Illes Balears un import de 361,3 milions d'euros, amb un augment del 116,9% [\(vegeu el quadre I-19\)](#).

En el conjunt de les comunitats autònomes es produeix, en canvi, un creixement del 86%; s'arriba a 22.480 milions d'euros, amb un augment de 10.376 milions d'euros, per la qual cosa les Balears creixen 0,23 punts en la seva participació, que per a l'any 2011 és de l'1,61%.

Les principals comunitats autònomes són Madrid (12.520,1 milions d'euros, amb el 56% del total, que en part s'expliquen per l'efecte de centralitzar bona part de les seues socials de les grans empreses transnacionals i de les que estan subjectes a grans operacions d'adquisició o presa de control) i Catalunya, 3.021,9 milions d'euros, que en conjunt rep el 13,4% de la inversió bruta estrangera assignada. La inversió bruta total, inclosa la partida sense assignar per comunitat autònoma de 3.975,8 milions d'euros, és de 26.455,9 milions d'euros, amb un augment del 105,3%.

1.8. ELS PREUS

La inflació com a mitjana de les taxes de variació anual valorada per l'índex de preus de consum ha estat del 2,9% a les Illes Balears i del 3,1% a Espanya, valors que se situen per sobre de l'índex de preus al consum harmonitzat (IPCH) de la zona euro (2,7%), la qual cosa reflecteix una pèrdua de competitivitat en relació amb els països europeus per a tots els béns i els serveis que s'ofereixen des de les Balears.

La inflació interanual és del 2,3% a les Balears, -0,1 punts per sota de l'espanyola. Per comunitats autònomes, se situen per sota de des Balears, les Canàries, Comunitat Valenciana, Andalusia i Múrcia, totes elles competidores directes de les Balears en el turisme de sol i platja [\(vegeu el gràfic I-8\)](#).

Per rúbriques, els creixements positius d'inflació a les Balears, per a l'any 2011, s'han produït amb més intensitat a l'habitatge (+4,8%), al transport (+4,7%), a les begudes alcohòliques i al tabac (+3,6%), a altres béns i serveis (+2,7%) i a l'ensenyament (+2,1%) [\(vegeu el quadre I-20 i addenda\)](#).

Pel que fa a la inflació subjacent, una vegada descomptats els efectes inflacionistes dels aliments no elaborats i de l'energia, se situa en valors d'un 1,5% a les Balears, amb un diferencial de 0,2 punts inferior respecte d'Espanya.

La variació dels índexs de preus implícits en el PIB a preus bàsics (deflactor del PIB) al llarg del trienni 2009-2011 mostra unes taxes de creixement de la inflació més accentuades a Espanya que a les Balears, excepte per a l'any 2010. Els valors per al 2011 són de l'1,2% per a les Balears i del 1,5% per a Espanya [\(vegeu el gràfic I-9\)](#).

1.9. L'evolució de la renda real per càpita i els seus determinants

En aquest apartat desglossam, d'acord amb la nota metodològica dels anys anteriors, l'anàlisi de l'evolució de la renda regional des del punt de vista de l'evolució de la renda real per càpita i dels seus determinants, que són la productivitat i els factors demogràfics.

1.9.1. L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA REAL PER CÀPITA

Les Illes Balears ocupen la setena plaça en PIB per càpita dins el conjunt de les comunitats autònomes, amb un índex de 104,7 respecte del nivell 100 d'Espanya, amb una pèrdua de 2,6 punts respecte del seu nivell de 2008. Cal observar que en comparació amb l'any 2000 hem perdut 10,7 punts, i dues posicions en el rànquing per comunitats autònomes ([vegeu el quadre I-21](#)).

En termes de l'índex per convergència, prenent EUR-15 com a base 100, cal dir que les Balears es troben per sota d'aquest índex amb un valor de 94,4 per a l'any 2011, amb una pèrdua de 6,1 punts respecte del seu nivell de 2008. En aquest índex, les Balears també se situen en setena posició per comunitats autònomes ([vegeu el quadre I-22](#)).

1.9.2. L'EVOLUCIÓ DELS FACTORS DETERMINANTS DE L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA REAL PER CÀPITA: LA PRODUCTIVITAT I ELS FACTORS

DEMOGRÀFICS⁹

Es pot observar que el creixement de la renda real per càpita es pot explicar pel comportament de dues variables: la productivitat, que fa referència a la renda o el PIB generat per l'assalariat i que recull el component del progrés tècnic, i la taxa d'ocupació regional, que fa referència a la dinàmica demogràfica i laboral i de la qual es poden extreure les tres variables explicatives. En primer lloc, la relació entre els ocupats i els actius; en segon lloc, la taxa d'activitat (mesurada per la relació entre els actius i la població potencialment activa o població en edat de treballar); i, finalment, el factor demogràfic, mesurat per la relació entre la població potencialment activa o població en edat de treballar i la població resident. Com podem observar en el gràfic I-9, la crisi de 2010 en termes de renda per càpita ha afectat menys les Balears que Espanya ([vegeu el quadre I-23 i el gràfic I-10](#)).

⁹

Per elaborar aquest apartat, ens hem remès a la nota metodològica i a l'anàlisi feta a la Memòria del CES 2006, pàg. 99-106.

Com es pot observar, la productivitat al llarg del període 2000-2010 creix un punt per sota de l'espanyola i els factors demogràfics ho fan 0,5 punts per sota. La suma dels dos factors explica que la renda per càpita real hagi caigut a les Balears respecte d'Espanya fins a una taxa anual acumulativa de -1,5 punts diferencials al llarg d'aquests deu anys¹⁰.

En relació amb el comportament de la productivitat, es presenta a continuació l'actualització de 2010 de les dades de la comptabilitat regional d'Espanya (CRE, base 2008) de l'INE ([vegeu el quadre I-24 i addenda](#)).

Com es pot veure en les dades anteriors i per a l'any 2010, la productivitat aparent del treball del conjunt de l'economia de les Illes Balears està per damunt de la mitjana nacional (100,2, la vuitena comunitat autònoma). Només hi ha per sobre de la productivitat espanyola la del sector primari (100,5, la sisena d'Espanya). En canvi, són inferiors la productivitat del sector de la indústria i l'energia (86,5, la dotzena d'Espanya), la del sector de la construcció (78,7, la segona més baixa de l'Estat després de Melilla) i la del sector serveis (88,1, la sisena més baixa de l'Estat).

Atesos els comportaments regionals observats, el PIB per ocupat de les diferents comunitats autònomes l'any 2010 es va situar en una forquilla els valors màxims de la qual varen correspondre al País Basc i Navarra, amb índexs (Espanya=100) de 116,7 i 108,9, respectivament, i els valors més baixos a Múrcia (89,4) i a Extremadura (82,6). La diferència entre els índexs de les regions millor i pitjor situades ha disminuït des dels 33,6 punts del 2000 fins als

10

Amb relació a aquest punt, el primer informe de l'Observatori Balears del BBVA Research assenyala que la caiguda del PIB per càpita relatiu de les Balears respecte de la mitjana espanyola s'arrossega des de fa 15 anys, molt lligat al menor creixement de la productivitat del treball regional, tendència negativa que s'agreuja per la insuficiència de capital humà qualificat i baix rendiment del sistema educatiu. Quant al dèficit en la dotació de factors productius i equipaments a llarg termini, que també expliquen aquesta caiguda relativa de la renda per càpita, s'indica la dotació de capital humà (percentatge de població amb educació secundària), l'esforç d'R+D sobre el PIB, la dotació de capital públic disponible (volum d'infraestructures en relació amb la població amb edat de treballar) i l'Índex de Llibertat Econòmica (quantitat de regulacions). En aquests factors explicatius, les Balears puntuen per sota de la mitjana espanyola en capital humà, dotació de capital públic i esforç en R+D. En canvi, és acceptable el nivell regulatori, però no compensa les tendències negatives de la resta de variables explicatives. Sense millorar aquests factors estructurals de llarg termini la tendència decreixent del PIB per càpita regional continuarà deteriorant-se respecte de la mitjana espanyola (vegeu a l'apartat 1.6 els comentaris al quadre I-16 i addenda).

34 punts del 2010, i continua essent, en tot cas, inferior a la que hi ha quan es considera el PIB per càpita, que per a l'any 2011, entre Extremadura i el País Basc, se situa en un diferencial de 63,5 punts.

L'evolució de la productivitat relativa de les Illes Balears en relació amb l'Estat, per al període 2008-2010, es pot consultar a l'addenda del quadre I-22, en què es pot observar que els nivells i els creixements anuals de la productivitat de les Illes Balears han estat inferiors als d'Espanya.

1.10. L'ESTALVI, LA INVERSIÓ I LA CAPACITAT DE FINANÇAMENT

Una característica que presenten les comunitats autònomes amb una renda per càpita superior a la mitjana espanyola és el fet que tinguin un nivell relatiu de consum privat i públic baix respecte de la renda que generen, la qual cosa els facilita disposar d'uns nivells elevats d'estalvi regional, que en el cas de les Balears per a l'any 2010 se situen en 7.925 milions d'euros, el 69% dels quals procedeixen del sector privat i el 31%, del sector públic. Com podem observar a l'addenda del quadre I-23, l'any 2010 es produeix un augment de la capacitat de finançament regional a conseqüència de la major caiguda de la inversió regional (-12,8%) respecte de l'estalvi regional (-2,8%) [\(vegeu el quadre I-25 i addenda\)](#).

Aquestes dades demostren que les Balears estalvien el 33,1 del PIB regional, que és la quota més elevada en el conjunt de comunitats autònomes. A continuació hi ha Madrid, amb el 29,1% [\(vegeu el quadre I-26\)](#).

També es pot destacar que el fet que determina la inversió regional no són les taxes regionals d'estalvi, ja que la major part de les comunitats autònomes que superen el 25% de quota regional d'estalvi respecte del PIB inverteixen per sota dels nivells d'estalvi generats, de manera que es produeix un sobrant d'estalvi que no és canalitzat cap a la inversió regional, sinó cap al transvasament de recursos financers a l'exterior en forma de capacitats de finançament. Així doncs, les regions riques no són objecte d'un sobreesforç inversor per part de l'Estat. D'aquesta manera, la mitjana inversora de les set

comunitats autònomes que més estalvien és del 14,7%, mentre que aquesta mitjana inversora per a la resta de comunitats, que estalvien menys del 25%, és del 27,3%¹¹.

Per tant, és a les comunitats autònomes més riques i amb més capacitat d'estalvi on es generen les capacitats més elevades de finançament cap a la resta de comunitats, atès el menor esforç inversor relatiu. En el cas de les Balears, l'any 2010 es pot comprovar que la capacitat de finançament de 2.632,1 milions d'euros és atribuïble bàsicament al sector públic, amb 1.750,2 milions d'euros, mentre que el sector privat només hi contribueix amb 881,9 milions d'euros.

Altrament, les dades aclareixen que les Illes Balears són la comunitat autònoma que, respecte del PIB, presenta el percentatge més alt de capacitat de finançament del sector públic en relació amb la resta de comunitats autònomes, que per a l'any 2010 és del 7,94%¹². S'ha d'observar també que la crisi fiscal ha afectat per segona vegada el conjunt de comunitats autònomes que des de l'any 2000 van registrant persistentment capacitats de finançament del sector públic, ja que, per a l'any 2010, totes, excepte les Balears i Madrid, tornen a presentar, per segon any consecutiu, una necessitat de finançament. En el cas de les Balears aquest comportament es deu als fluxos de finançament públics imputables a l'administració central de l'Estat, ja que tant l'administració autonòmica, com la insular, com la municipal presenten dèficits de finançament (*vegeu l'apartat 7*).

1.11. LA DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL DE LA RENDA

La distribució funcional de la renda a cost dels factors (treball i capital) mesura la part de la renda que s'assigna als salaris, com a contrapartida a la retribució del factor treball, i els excedents bruts d'explotació, com a contrapartida a la

¹¹

Aquest és una qüestió clau per explicar els processos de convergència real entre les comunitats més i menys desenvolupades.

¹²

Vegeu l'apartat 4.4.5 «El comportament de la inversió pública i el finançament regional» de la Memòria del CES 2004 sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears, pàg. 75-80.

retribució del factor capital. A les Balears, la remuneració dels salaris representa el 52% de la renda regional, i els excedents bruts d'explotació, el 48% restant ([vegeu el quadre I-27](#)).

D'acord amb el quadre esmentat, es pot observar que l'any 2010 la taxa d'excedent a les Illes Balears va disminuir 0,43 punts percentuals a favor de les rendes salarials, ja que el cost salarial per treballador va créixer 0,82 punts per sobre de la productivitat del treball.

El comportament dels excedents bruts d'explotació i la relació que tenen amb la inversió privada s'analitzen a continuació amb el mateix criteri metodològic de les memòries del CES dels anys anteriors.

La situació de les Balears en el tercer quadrant indica una posició en què es produeixen diferències negatives de creixement a les Illes respecte de la mitjana nacional pel que fa a la inversió i als excedents, fet que explica el menor creixement acumulat de la nostra comunitat en relació amb la resta de comunitats autònomes al llarg del període 2000-2010 ([vegeu el gràfic I-11 i l'apartat 1.5.2](#)).

A continuació, s'ha representat l'evolució de les Illes Balears des de l'any 2000 fins al 2010 en el seguiment de les diferències de creixement que presenten els excedents bruts i les taxes d'inversió en relació amb la mitjana de l'Estat ([vegeu el gràfic I-12](#)).

Segons aquesta anàlisi, es produeix una major taxa de creixement relatiu de les inversions respecte de la mitjana de l'Estat al llarg dels anys 2001, 2003, 2004, 2007, 2008 i 2009. Quant als anys 2008 i 2009, aquesta major inversió

relativa es dona conjuntament amb un creixement relatiu superior dels excedents ¹³.

13

La resta d'anys s'ha fet amb una major apel·lació relativa a l'endeutament privat (vegeu els comentaris en aquest punt a la Memòria del CES de l'any passat).